

Uudised

Hea klient!

Alanud aasta on tervele Eestile oluline ja seda eriti tulevikku silmas pidades – Eesti on äsja liitunud eurotsooniga ning meid ootab ees järjekordne valimismelu koos kõikvõimalike ilusate lubadustega. Ilmselt on mõlema teema osas nii optimiste, kes usuvad eurosse ja valimistesse, kui ka neid, kes leiavad, et valimistega ei muutu midagi ja et euro kasutuselevõtt ei olnud kõige õigem mõte. Kahjuks ei saa me kunagi teada, et mis oleks olnud, kui ja eestlastel on erinevaid ütlusi, mis on seotud sõnadega “oleks-poleks”. Selge on see, et Jõudluskontrolli Keskuse ülesanne ei ole teha majanduslikke või poliitilisi prognoose, mida oodata euro tulekust või millised on ühe või teise erakonna tugevad ja nõrgad küljed. Just sellepärast leiate seekordsest JKK Sõnumitest taaskord infot selle kohta, mis meie asutuses või lähivälismaal toimunud on või sellest, mis meie arvates teile huvitav lugemine võiks olla.

Kui saabunud aasta on oluline terve Eesti jaoks, siis möödunud aastat võib lugeda kordaläinuks meie aretussüsteemile ja seda eelkõige veiste aretuses – tähistasime tõuraamatu juubelit, veiste ekspordist rääkisid ilmselt enamus veisepidajatest. Põllumeeste tunnustamise suursündmusel ehk aasta põllumehe konkursil oli Tanel Bulitko aretusorganisatsiooni juhina ka üks nominentidest – palju õnne!

Jõudluskontrolli Keskuse töötajad valisid detsembris parimat kolleegi. JKK kolleegipremia aasta töötaja 2010 pälvis analüüside laboratooriumi peatehnoloog Eduard Punga. Õnnitlused!

Kaivo Ilves
Jõudluskontrolli Keskuse direktor

Spermalao arvestus

Alates 2010. a novembrist on seemenduste sisestamise programmi kasutajatel võimalik pidada farmi laos oleva sperma arvestust. Ostetud sperma tuleb programmi kasutajatel sisestada, laost maha lähevad spermadoosid seemenduste sisestamise järel automaatselt. Kui spermadoos on mingil põhjusel praagitud, saab selle maha kanda. Kui loomapidajal on mitu seemendajat või kui spermat hoitakse mitmes erinevas kohas (farmis), saab programmi abil hallata kõiki ladusid ka eraldi. Töövahend võimaldab lihtsalt jälgida laos olevaid spermakoguseid pullide lõikes ning planeerida spermaostusid.

Selleks, et lisaks seemenduste sisestamisele pidada ka laoarvestust, peab programmi kasutaja oma soovist JKKd teavitama. See on lihtne: tuleb klikkida menüüribal asuval lingile “Spermaladu” ja seejärel klikkida nupul “Registreeri”.

Tarkvara Liisu arendamine

Lihaveisekasvatajad, kellel on lisaks Liisu programmile ka Vissukese kasutamise kogemus, on huvi tundnud, et millal saab Liisu sama heaks nagu on Vissuke.

Täna ei saa me veel lubada, et Liisu on varsti Vissukesega võrdväärne, kuid muutusi paremuse poole loodame aasta jooksul kindlasti. 2010. a novembris kohtusid JKK programmeerijad ETKÜ lihaveisekasvatuse spetsialistidega ja üheskoos arutleti mida Liisu parandada. Kuna JKKl on andmebaasis paljude loomade tapaandmed ja mõned lihaveisekasvatajad registreerivad kaalusid korralikult, siis tulevikus tahame teha toodanguandmete kohta paremaid analüüse ja võrdlusi. Praeguses Liisus on sigivust ja taastootmist puudutav info minimaalne, mistõttu planeerime ka seda valdkonda paremaks muuta. Omaette teema on terviseandmete kogumine ja töötlemine. Piimaveisekasvatajatele tegime Vissukesse VET-osa, kus on võimalik loomade haigusi ja ravimisi registreerida ning kasutada erinevaid analüüse. Tõnu Kaptein Hiiumaalt oli üks esimesi lihaveisekasvatajaid, kes seda ka Liisus soovis näha, ja seda isegi enne, kui Vissukeses oli programm valmis. Hetkel on veel lahtine, kui lihtne või keeruline

on Vissukese VET-osa Liisusse tuua, või tuleb kõik uuesti programmeerida, aga veterinaaria osa peaks tulevikus ka Liisus olema.

Ootame lihaveisekasvatajate arvamusi, millised analüüsid neile karjamajandamisel abiks oleksid.

Allflexi esindaja Eestis

Eestit külastas novembri alguses identifitseerimisvahendite tootja Allflex esindaja. 2010. a suvest tegeleb Eestiga kliendihaldur Mathieu Patriat, kelle eesmärk oli kuulata meie muresid ja mõtteid koostöö paremaks muutmise kohta. Loomulikult oli tema ülesanne ka tutvustada Allflexi uusi tooteid. Kuna külalisel oli huvi kohtuda mõne Eestimaa talunikuga, külastasime Soone Farm OÜd.

Uuemad märgistamisvahendid, mis tulevikus Eesti loomapidajani võivad jõuda on näiteks liikuva nõelaga märgistamistangid ja veiste märgistamiseks mõeldud elektroonilised kõrvamärgid. Uus märk on kombinatsioon elektroonilisest märgist ja tavamärgist, ehk lisaks nõobi osale on kõrvamärgil ka plastikust allosa, millele on registrinumber trükitud suurelt.

Läti loobus veisepassist

Alates 15.11.2010 on kehtiv Euroopa Komisjoni otsus (www ldc.gov.lv/?n=265), mis vabastab Läti Põllumajanduse Andmetöötuse Keskuse (*Valsts aģentūra Lauksaimniecības datu centrs*) veisepasside trükkimisest ning nende postitamisest loomapidajatele. Läti tegi vastava taotluse 2010. a alguses ning juuni lõpul külastasid Lätit Euroopa Komisjoni ametnikud, et kontrollida sealse loomade registri tegevust. Kohapealse kontrolli käigus veenduti loomade registri toimimises. Läti Põllumajanduse Andmetöötuse Keskusel aitab nimetatud otsus omakorda tegutseda ka vähendatud eelarve tingimustes.

Kontonumbrite muutus

Alates 1.01.2011. sulgeb rahandusministeerium osa kasutusel olevaid pangakontosid, sellega seoses palume arvete tasumisel pöörata tähelepanu JKK arvetel olevatele kontonumbritele. Uued kontonumbrid on arvetel kirjas alates 2010. a novembrist.

Maaelu Arengu Euroopa
Põllumajandusfond:
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

Kas lüpsikari Eestis on jätkusuutlik?

Lüpsilehmade arv Eestis on viimase kümne aasta jooksul vähenenud keskmiselt rohkem kui tuhande lehma võrra aastas, langedes jõudluskontrollialustes karjades 2010. a lõpuks alla 89 000 piiri. Novembrikuises piimafoorumi ettekandes ennustas põllumajandusminister aga järgmisel kolmel-neljal aastal lehmade arvu paigalseisu või isegi pisikest kasvu. Lootes, et piimatootmise majanduslik taust soodustab järgnevatel aastatel lehmade arvu suurendamist, peab seda võimaldama ka meie lüpsikarja taastootmise võimekus. Kas võimaldab? Vastust otsime järgnevas arutluses.

Selleks, et lehmade arv karjas ei väheneks, tuleb iga praagitud lehma asemele valida lehmikute hulgast asendaja. Aretusliku selektsiooni tingimustes praagitakse lehmad tavaliselt siis, kui lehmikud poegivad. Lehmade sunnitud praakimise korral jäävad lehmakohad lühemaks või pikemaks ajaks tühjaks praakimise ajal poegivate lehmikute puudumise tõttu. Kauemaks jäävad lehmakohad tühjaks aga siis, kui lehmikuid on füüsiliselt vähem kui taastootmiseks tarvis. Milline on olukord meie karjades? Kas nn keskmisel (arvutuslikul) lehmil sünnib tema eluaja jooksul piisaval arvul lehmvasikaid, et vaatamata erinevas vanuses (vasikana, tiine lehmikuna) toimunud sunnitud praakimisele on iga praagitud lehma asendamiseks olemas vähemalt üks lehmik? Millised on erinevused eesti punase tõu ja eesti holsteini tõu vahel?

Otsime vastust järgmistele küsimustele:

- Mitu lehmvasikat toob ilmale keskmine lehm oma eluaja jooksul?
- Kui suur on sunnitud praakimise osatähtsus lehmikute hulgas?
- Mitu lehmikut iga väljaläinud lehma kohta jõuab esimese poegimiseni?

Arvutustes kasutame EPK ja EHF loomade andmeid karjadest, kus jõudluskontrolli pole analüüsitava aasta jooksul lõpetatud.

2009. a praagiti mõlema tõu puhul keskmiselt 26% kõikidest lüpsikarja lehmadest (tabelid 1 ja 2). Praagitud EPK lehma tootlik aeg oli keskmiselt 44 kalendrikuud ja selle aja jooksul sündis tal keskmiselt 2,9 elusat vasikat. Praagitud EHF lehma vastavad näitajad olid 41 kalendrikuud ja 2,5 elusat vasikat. Kuna natuke rohkem kui pooled vasikatest on pullikud, siis iga EPK ja EHF lehma kohta sündis vastavalt 1,45 ja 1,25 lehmikut. Lihatoõgu pullide järglasi välja jättes on tulemuseks vastavalt 1,35 ja 1,20 lehmvasikat. Ehk 10 praagitud EPK lehma asendamiseks sündis 13–14 lehmikut ja 10 EHF lehma asendamiseks sündis 12 lehmikut.

Tabel 1. EPK praagitud lehmade arv ja praakimise osatähtsus ning keskmine vanus, tootlik aeg, elupiim, tehtud seemenduste ja saadud vasikate arv praakimise aasta järgi.

Aasta	Lehmade arv	Praakimise %	Vanus kuudes	Tootlik aeg kuudes	Elupiim kg	Seemenduste arv	Vasikate arv
2005	6174	22	75	45	19163	5,5	3,1
2006	6560	23	76	46	19814	5,5	3,1
2007	7499	27	74	44	20147	5,4	3,0
2008	6524	25	73	44	20672	5,3	2,9
2009	6499	26	73	44	21505	5,2	2,9

Tabel 2. EHF praagitud lehmade arv ja praakimise osatähtsus ning keskmine vanus, tootlik aeg, elupiim, tehtud seemenduste ja saadud vasikate arv praakimise aasta järgi.

Aasta	Lehmade arv	Praakimise %	Vanus kuudes	Tootlik aeg kuudes	Elupiim kg	Seemenduste arv	Vasikate arv
2005	18126	22	73	43	20230	5,6	2,9
2006	19902	24	73	44	21119	5,7	2,8
2007	22205	26	72	43	21242	5,4	2,7
2008	21340	25	70	41	21284	5,1	2,6
2009	21637	26	69	41	21582	5,0	2,5

Lüpsikarja (laiendatud) taastootmisega poleks muret, kui kõik sündinud lehmikud jõuaksid poegimiseni. Paraku eelnevate aastate numbrid seda ei kinnita. 2009. a esmaspoegijate sünniaastateks on valdavalt 2006. ja 2007. aasta. Esimese eluaasta jooksul praagiti nende aastakäikude vasikatest 16% eesti punast tõugu ja 15% eesti holsteini tõugu lehmvasikat. Allesjäänute seast, keda pärast aastaseks saamist oli vähemalt üks kord seemendatud või paaritatud, ei jõudnud lüpsikarja lähtearevust vastavalt 7% ja 8%. Viimases numbris sisaldub ka umbes 4% ehk vähemalt 1150 välismaale müüdnud EHF lehmikut.

Arvestades eelneva põhjal lehmikute keskmiseks väljalangevuseks 23%, saame, et iga praagitud EPK lehma asendamiseks oli meil $1,35 \cdot 0,77 = 1,04$ lehmikut. Iga praagitud EHF lehma asendamiseks oli meil $1,2 \cdot 0,77 = 0,92$ lehmikut.

Arvutuse tulemusi üldistades oli Eesti keskmises karjas 2009. a 10 EPK lehma asendamiseks kasutada 10 lehmikut ja 10 EHF lehma asendamiseks napilt 9 lehmikut. Viimase viie aasta jooksul on mõlemal tõul aastalehmade arv jõudluskontrolli aastaraamatu andmetel pidevalt langenud.

EPK lehmade arvu säilitamiseks on arvutuslikult küll lehmikud olemas, kuid tegelikkuses mitte, sest eesti punast tõugu lehmad "toodavad" järelkasvu ka eesti holsteini tõule (tabel 3). Kui osas karjades toimus lehmikute praakimine lüpsikarja vähendamise või likvideerimise eesmärgil, ka siis on Eesti jaoks tervikuna tulemuseks lüpsilehmade arvu vähenemine.

Tabel 3. Eesti punast tõugu emaga eesti holsteini tõugu lehmade arv lüpsikarja jõudmise aasta järgi

Esimese poegimise aasta	Lehmade arv
2005	672
2006	805
2007	869
2008	1237
2009	1438

Kokkuvõtteks – olukord karja taastootmisel Eestis tervikuna on murettekitav. Piimatoodangu kasvuga kaasnenud lehmade sigivusnäitajate halvenemine ja karjaspüsivuse lühenemine on omased ka praegusele noorkarjale ja seetõttu karja taastootmise kiiret paranemist oodata ei ole. Olukorra parandamise abinõudena tuleks noorkarjakasvatuse tähtsustamise kõrval tänaseid seemendus-pulle valides silmas pidada, et vajame oma karjadesse praegusest paremate

taastootmisomadustega lehma. Saades tulevaselt lehmalt tema eluaja jooksul rohkem vasikaid, paraneb aretusliku selektsiooni tase ja samal ajal suureneb karja keskmine piimatoodang täiskasvanud lehmade osatähtsuse suurenemise tõttu.

Mart Uba
biomeetria sektori juhataja

Kokkuvõte Mastiit 12 senistest analüüsitulemustest

Alates 2010. a aprillist pakub JKK piimatootjatele mastiiditekitajate määramise teenust Mastiit 12. Kuna mastiiditekitajad tehakse kindlaks bakteri DNA põhjal, saab mastiiditekitaja piimaproovist kiiresti kindlaks teha. Enne kella 10 laborisse saabunud piimaproovide vastused on üldjuhul farmerile kättesaadavad juba sama päeva õhtupoolikul.

Novembri lõpuks oli JKKs analüüsitud 976 piimaproovi. Proovidest 99 olid võetud piimatankist, 741 lehma üldpiimast ja 136 udaraveerandist.

Kõige enam leiti tankiproovidest *Streptococcus uberis*, mida oli 89% proovides. Teistest keskkondlikest haigustekitajatest olid enam levinud enterokokid (*Enterococcus sp.*) – 71% proovides. Enterokokid on lehma rooja normaalmikrofloora hulka kuuluvad bakterid, mis väliskeskkonnast on piima sisse sattunud tihti puuduliku lauda/lüpsihügieeni tõttu. Vähem esines koliformseid baktereid *Klebsiella sp.* (22%) ning *Escherichia coli* (14%).

Stafülokokke (*Staphylococcus aureus* + KNS) esines 84% proovides, 80% proovidest leiti penitsilliiniresistentsust näitavat beetalaktamaasi (stafülokokkide toodetav ensüüm).

Nakkuslikest udaramikroobidest oli 80% tankiproovides *Corynebacterium bovis*, 71% proovides *Streptococcus dysgalactiae* ja 61% proovides *Arcanobacterium pyogenes*. Kõige probleemsemad nakkuslikud haigustekitajad *Staphylococcus aureus* ja *Streptococcus agalactiae* esinesid vastavalt 47% ja 19% tankiproovides.

Lehma üldpiimast leiti kõige enam stafülokokke (*Staph. aureus* + KNS), mida esines 82% JKK piimalaborisse saadetud proovides. Penitsilliiniresistentsust leiti 60% proovides. 57% proovides oli enterokokke. Teisi keskkondlikke haigustekitajaid oli piimaproovides järgmiselt: *Str. uberis* 44%, *Klebsiella sp.* 22,3 ja *E. coli* 19% proovides.

Nakkuslikest haigustekitajatest oli taas kõige enam *C. bovis* (53% proovides); *A. pyogenes* ja *P. indolicus* esines 61% proovides ja *Str. dysgalactiae* 23% proovides. *Staph. aureus* esines 23%-l uuritud lehmadest ja *Str. agalactiae* 15% lehmadel.

Udaraveeranditest võetud proovidest leiti samuti kõige enam stafülokokke (76% proovides). 43,4% veerandiproovidest olid beetalaktamaaspositiivsed. Keskkondlikest haigustekitajatest oli kõige enam *Str. uberis* (38% proovides) ja *E. coli* (24% proovides). Enterokokke leiti 22% veerandiproovides ja klebsiellat 8% proovides. Nakkuslikest haigustekitajatest esines 34% proovides *C. bovis*, 27% proovides *A. pyogenes* ja *P. indolicus* ja 15% proovides *Str. dysgalactiae*. *Staph. aureus* esines 13% udaraveerandiproovides ja *Str. agalactiae* 8% proovides.

Sajas udaraveerandiproovis esines kuni kolm haigustekitajat, 36 proovis oli haigustekitajaid rohkem. Saksa teadlased loevad üle kolme haigustekitajaga veerandiproove saastunuks – see tähendab, et proovivõtmise käigus on proovipudelis sattunud baktereid ka väliskeskkonnast, mistõttu proovis esinevaid keskkondlikke baktereid ei saa kindlalt lugeda mastiidi põhjuseks.

Paljud lehmad on pärast mastiiditekitaja määramist lühema või pikema aja järel karjast välja läinud. Peamiseks

väljaminekupõhjuseks on märgitud mastiit. On ka lehma, kes on liikunud ühest karjast teise. Kahjuks on uued loomaomanikud saanud oma karja lehma, kelle piimas on kindlaks tehtud *Streptococcus agalactiae* või beetalaktamaaspositiivne *Staphylococcus aureus*. Rõõm karja suurenemise üle võib osutada üürikeseks, kuna “tänu” uutele lehmadele võib karja tervis hoopis oluliselt halveneda. Seetõttu on oluline teada nii oma karjas valitsevat olukorda kui uurida kõiki uusi nakatumisi ning karja toodud loomi. Kõigi piimatootjate ühine eesmärk peaks olema toota head ja kvaliteetset piima. Järjekindel mastiiditõrje on selle eesmärgi saavutamise võti.

Aire Pentjärv
väliteenistuse juhataja

Lüpsikiiruse andmed

JKK on taas loonud võimaluse lehmade lüpsikiiruse andmete esitamiseks. Nõukogude ajal küll lüpsikiiruse esitamist nõuti, aga tolleaegsete tehniliste võimaluste tõttu oli see väga töömahukas ja sellepärast võeti arvud sageli laest. Loobusime aastateks mitteusaldusväärsete andmete kogumisest. Tänapäevaks on olukord muutunud. Koostöös Tervisliku Piima Biotehnoloogiate Arenduskeskusega soovime hakata taas lüpsikiiruse infot koguma. Kogutud andmed annavad võimaluse kasutada neid veiste hindamises ning seeläbi loomade karja valikul.

Farmides töötab kümneid lüpsiroboteid, rääkimata kaasaegsetest lüpsiplatsidest, mis on loonud eelduse lihtsalt registreerida ja esitada lüpsikiiruse andmeid. Jutt käib karjadest, kes esitavad JKKle kontroll-lüpsi andmeid failiga.

Palun tutvuge Vissukeses andmevahetuse juhendiga, kuidas lüpsikiirust kontroll-lüpsil ja robotlülpsil esitada. Andmefaili tuleb lisada vaid lüpsikiiruse veerg, mis on väga tõenäoliselt saadav farmiprogrammist. DeLaval robotitelt ja lüpsiplatsidelt on lüpsikiiruse andmeid juba esitatud. Ka Lely lüpsirobotitelt tulevad lüpsikiirused – kasutame Taani andmeformaati ja seal on lüpsikiirus vaikimisi sees. Seetõttu ei pea Lely lüpsirobotite omanikud midagi spetsiaalselt tegema!

Andmebaasis registreeritakse lüpsikiirus ainult 1. laktatsiooni 60–90. päeval toimunud kontroll-lüpsi andmetest, teiste lüpside andmetes võib lüpsikiirust anda, aga neid ei kasutata.

Kalle Pedastsaar
direktori asetäitja

Tähelepanu

Alates jaanuarist 2011 ei avalda JKK oma kodulehel **kontroll-lüpsid_tippkarjad** ja **kontrollaasta_tippkarjad** karjade nimekirjas nende klientide andmeid, kelle piimamõõturite viimasest kontrollist on möödas rohkem kui 13 kuud või kaalude viimasest kontrollist on möödas rohkem kui 25 kuud. Sellise piirangu põhjuseks on asjaolu, et neid andmeid ei saa pidada usaldusväärseteks.

Kui loomapidaja on aasta jooksul lehma **farmidesse-gruppidesse jaotanud või vastupidi – farmid-grupid likvideerinud**, võib kontrollaasta trükiseid vaadates tekkida küsimus, miks trükisel on mingi 2–3 lehmaga grupp. Põhjuseks on see, et karjast väljaläinud lehmad jäävad andmebaasis nende farmide-gruppide hingekirja, kus nad olid väljamineku hetkel. Kuigi need grupid võivad olla aasta lõpuks likvideeritud.

Soovitame võimalusel säilitada aasta vältel stabiilsust, et aastat kokkuvõtvaid trükiseid vaadates ei tuleks üllatusi.

Põhjamaade jõudlus- kontrolliorganisatsioonide kokkusaamine Tartus

Põhjamaade jõudluskontrolliorganisatsioonide esindajad kohtusid oktoobris Tartus. Esindatud oli Eesti, Soome, Norra, Taani ja Rootsi. Programm jaotati kolmele päevale ning lisaks tööalasele infovahetusele külastati ka farme – OÜ Aravete Agrot Järvamaal ning OÜ Soone Farmi Tartumaal. Farmid jätsid külalistele väga hea mulje.

Töökoosolekul arutati nii jõudluskontrolli igapäevaseid ja tehnilisi sõlm-punkte kui ka tulevikku puudutavaid teemasid. Eesti ja Rootsi jõudluskontroll on oma olemuselt suhteliselt sarnased. Soome tõuseb esile sellega, et neil on jõudluskontrolli kõrval tugev ja üldist tootmist toetav nõuandesüsteem, mida on Eestis ka kiidetud. Taani organisatsioon paistab silma, ja seda terves maailmas, väga hea tehnilise taseme poolest (sh teadmised). Taani jõudluskontrolli organisatsioon teeb aktiivselt koostööd paljude lüpsiseadmeid tootvate firmadega ja nende ettepanekutesse suhtutakse tootearenduses tõsiselt.

Töökoosolekul oli arutlusel ka üle maailma kiirelt populaarsust koguv teenus, mida Eestis pakume nime all Mastiit 12. Lisaks Eestile pakuvad piimatootjatele seda teenust ka Soome ja Taani. Rootsis käivad katsetused ja tänaseks on ilmselt teenus juba käivitatud. Norras ei ole teenuse juurutamist veel tõsisemalt arutatud. Soome ületab teenuse mahtude poolest enamikku riike, aga samas ei säilita proovitulemusi andmebaasis. Taanis on tänu riiklikule mastiiditõrjeprogrammile teenuse kasutamine reguleeritud juba seaduslikult. Nii näiteks ei tohi loomi müüa teise karja, kui karja ei ole mastiiditekitajate osas kontrollitud.

Seoses uute tehnoloogiate kasutusele-

võtuga on maailmas järjest enam tähelepanu all küsimus, et kas ja kellel on õigus karjaandmetega kaubitseda. Jõudluskontrolliorganisatsioonidel on olnud hea tava lepinguga reguleerida seda, et loomapidaja andmeid ei avaldata ilma tema nõusolekuta kellelegi. Sõltuvalt riigist ja selle traditsioonidest on andmete avaldamisel teadusastutustele erinevusi. Viimastel aastatel on aga internet ja infotehnoloogia jõudsalt arenenud ning seoses sellega on väga paljudel firmadel/organisatsioonidel ligipääs loomapidajate andmetele, mis suurendab võimalust, et karja andmeid kasutatakse loomapidaja teadmata äriilistel eesmärkidel. Ka sellel teemal teeb Taani juba ettevalmistusi ning Taani loomapidajatel soovitatakse farmitehnoloogiat tarnivate firmadega lepingu sõlmimisel lisada sinna klausel, et andmete müük/levitamine on ilma loomapidaja nõusolekuta keelatud.

Sarnaseid Põhjamaade jõudluskontrolli-organisatsioonide töökoosolekuid peetakse üldjuhul üks kord aastas ning korraldamisõigus liigub riikide vahel rotatsiooni korras. Järgmine koosolek toimub 2011. a oktoobris Taanis.

Muhedat

Punase fooritule ajal tormab veoautojuhi juurde naiivitar ning koputab aknale. “Vabandage, teil pudeneb koormast pidevalt midagi tänavale!”

Veoautojuht ainult ühmab midagi umbmäärast selle peale ja sõidab edasi. Järgmisel ristmikul jõuab naiivitar uuesti veoautole järele ja kordub sama pigem ühepoolne dialoog.

Kui veok järgmise punase tule all uuesti kinni peab, on hingeldav tüdruk taas platsis. Seekord ei jää veoautojuht enam ootama, mis piigal öelda on, vaid kerib akna alla ja teatab: “Kuule, kenake, ära mind rohkem jälita, see auto on liivapuistur!”

Tööjuubilarid

15. jaanuaril on **10.** tööjuubel Järva- ja Viljandimaa zootehnik **Saive Kasel.**

5. veebruaril on **10.** tööjuubel arvutivõrgu peaspetsialist **Andrei Tšepelevitšil.**

1. märtsil on **30.** tööjuubel Lääne-Viru ja Pärnumaa klienditeenindaja **Eha Mäetagal.**

Õnnitleme!

Jõudluskontrolli Keskus
Estonian Animal Recording Centre

Kreutzwaldi 48A, Tartu 50094

Tel 738 7700

Faks 738 7702

Piimaveiste jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7738
Sigade jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7765
Kõrvamärkide müük	738 7762
Järvamaa klienditeenindaja	738 7751
Hiiu-, Ida-Viru-, Jõgeva-, Valga- ja Võrumaa klienditeenindaja	738 7752
Lääne-, Põlva-, Rapla- ja Tartumaa klienditeenindaja	738 7753
Lääne-Viru ja Pärnumaa klienditeenindaja	738 7754
Harju-, Saare- ja Viljandimaa klienditeenindaja	738 7759
Põlvnemisandmed (veised)	738 7756
Geneetiline hindamine (veised)	738 7731
Geneetiline hindamine (sead)	738 7746
Raamatupidamine	738 7704

Labor

Kreutzwaldi 46, 50094 Tartu

Tel	738 7726
Faks	738 7724
Piimameetrite testimine	738 7722
Piimaproovide vastuvõtt	738 7721
Piimaringid	738 7726

Maakondade zootehnikud

Harjumaa	Maire Põhjala	Tuleviku 3, Laagri, Harju mk	tel 679 6419	gsm 516 7886	K 9.00-16.00
Hiiumaa	Maire Tamm	Mäe 2, Käina	tel 463 1147	gsm 5332 4204	1. ja 3. K 12.00-16.00
Ida-Võrumaa	Ludmilla Aan	Viru 5a II korrus, Jõhvi		gsm 516 7816	2. ja 4. T 10.00-14.00
Jõgevamaa	Merle Lillik	Ravila 10, Jõgeva	tel 776 0048	gsm 516 7868	E 9.00-15.00
Järvamaa	Saive Kase	Prääma küla, Paide vald	tel 385 0286	gsm 524 0147	K 9.30-15.00
Lääne-Võrumaa	Ludmilla Aan	Neffi 2, Rakvere	tel 322 7018	gsm 516 7816	E 9.00-14.00
Läänemaa	Maila Kirs	Posti 30, Haapsalu	tel 473 3007	gsm 509 4675	K 9.00-15.00
Põlvamaa	Evi Prins	Puuri tee 1, Põlva	tel 799 3007	gsm 520 6231	K 10.00-13.00
Pärnumaa	Maire Põhjala	Haapsalu mnt. 86, Pärnu	tel 443 3120	gsm 516 7886	E 9.30-15.30
Raplamaa	Maila Kirs	Kuusiku tee 6, Rapla	tel 485 5673	gsm 509 4675	E 9.00-15.00
Saaremaa	Maire Tamm	Kohtu 10, Kuressaare	tel 453 1352	gsm 5332 4204	E 9.00-15.00
Tartumaa	Merle Lillik	Kreutzwaldi 48A-215, Tartu	tel 738 7739	gsm 516 7868	1. ja 3. T 8.00-15.00
Valgamaa	Evi Prins	Aia 17, Valga		gsm 520 6231	2. ja 4. E 10.00-13.00
Viljandimaa	Saive Kase	Vabaduse plats 4-317, Viljandi	tel 433 3713	gsm 524 0147	T 9.00-14.00
Võrumaa	Evi Prins	Liiva 11, Võru	tel 782 1253	gsm 520 6231	T 10.00-13.00